

talte, synes at have givet Anledning. Der er blot et Par Bemærkninger, som jeg dog endnu engang vil imødegaae. Naar det saaledes fremsættes som noget aldeles Billigt og Rimeligt, at alle Borgere bør billig og retfærdig dele Skattebyrden, være sig den Skattebyrde, som Statens Lær kræver, eller den, som i særlige kommunale Diemed er fornøden, saa er det jo aldeles ubestrideligt, at en Udtalelse som denne maa tiltrædes af Enhver, og det er derfor besynderligt at see en saadan Udtalelse fremsat, som om det var gammel Uretfærdighed, der derved skulde afhjælpes. Hvis det var Tilfældet, som saa ofte synes at forudsættes, at der eksisterer store, talrige Klasser af Samsundet, der nyde godt af Statens Goder og nyde godt af Kommunens Goder, uden i ringeste Maade — saavidt er man jo endogsaa gaaet i sin Paastand — at bidrage deres Skærv til, at Goderne fremtræde; ja, da var Samsundsordenen i højeste Grad fordærvelig, da var der jo en Uretfærdighed tilstede, som maatte oprøre Enhver; men hvor ofte man end fremstiller disse Sætninger, er det lige sikkert, at de ere falske. Der ligger mere Fornuft i Samsundsordenen, end man med Bevidsthed lægger deri. Det er vist, at skulde der ikke komme anden Fornuft deri end den, man med Overveielse ved en eller anden bestemt Lovregel søger at tilvejebringe, saa saae det meget daarligt ud; men der er andre Love, hvis directe Medvirkning uafslædig er tilstede, og det er disse Love, der ved deres stadige uafslædige Virkninger fremkalde Udvæjning af de Forhold, hvorom den ærede Landsthingsmand selv oplyste. Det er derfor urigtigt at fremhæve dette og derved bidrage til at vække vildfarende Forestillinger, til imellem de forskellige Samsundsklasser at vække Følelser, der ikke skulle fremkaldes. Naar man spørger: Hvorledes gaaer det til, at i Samsundet en saadan Deeltagelse finder Sted, uagtet Lovgiveren ikke synes directe at have Opmærksomheden henvendt derpaa ved at fastsætte sine forskellige Bestemmelser, saa var det naturligt, at jeg henviste til et Par Sætninger, der i saa Henseende have forekommet mig at give meget mærkelige Bink til at forstaae Sammenhængen. Jeg gjorde da opmærksom paa den Grundsætning, at en Stat

aldrig bliver staaende der, hvor den directe væltes hen ved en Lovbestemmelse, men at den lidt efter lidt fordeles sig og ad mange, utalige, for os ofte meget vanskelige Veie at følge kommer hen paa Steder, hvor man ved første Blik mindst skulde troe, at den vilde komme. Det er den væsentligste Forklaringgrund, hvorfor en Ulighed i Virkeligheden ikke finder Sted. En æret Landsthingsmand fremhævede idag, at han ikke havde opstillet den Forordning, at Fattiggatten saaledes skulde i Kjøbenhavn væltes fra Grundeierne overpaa Kommunens Borgere i Almindelighed, og han meente, at det kunde dog jo ikke siges, at denne Stat hvilede paa disse Borgere, thi selv om han kunde gaae ind paa den Anskuelse, at en gammel Stat paa en saadan Maade kunde udjævne sig, vilde han dog finde, at det var nødvendigt og rigtigt at fæste Opmærksomheden paa, at Staten saa skulde være i sit Omfang aldeles uforanderlig, og, at hvis den gennemgik en betydelig Forandring, var Udjævningen ikke mulig. Ja, noget Sandt ligger deri; hvis Forandringen er meget pludselig og meget stor, bliver det vanskeligt for Gierren at tilvejebringe Udjævningen, men, foregaaer Forandringen i et langt Tidsløb, da skeer Udjævningen ganske simpelt. Naar den ærede Landsthingsmand anførte et Tal for 1841 med Hensyn til Fattiggattens Størrelse og sammenlignede det med, hvad den nu beløber sig til, saa maa jeg dog oplyse, at de Leier, der dengang betales, vare meget mindre end de Leier, der nu betales, og naar han siger: Ja, Leierne vilde naturligvis paa ingen Maade tage i Betragtning, at Gierne nu maae udrede en større Fattiggat, saa svarer jeg: Nei! Leierne tage ikke Andet i Betragtning end at saae Leien saa billig som mulig. Men paa den anden Side maa man huske paa, at det er Gierne, der selv fastsætte, hvilke Leiligheder og Priserne for de Leiligheder, de vilde leie ud, og det er det andet store Hjelpe middel, der i Samsundet er tilstede til at opretholde Retfærdigheden, at der er en almindelig Concurrence. Var der et Monopol, der gik ud paa, at kun enkelte private Grundeiere kunde leie Bærelser ud, og at Alle skulde møde hos dem alene, ja, saa vilde det være en overordentlig mislig